

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه فاطمیه شهرستان شهرکرد

گروه رشد : هدی ۴

عنوان:

نقش امید در زندگی

استاد راهنما:

فاطمه طاهری

پژوهشگران:

زهرا ظفری، اسماء قاسمی

بهار ۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

امید داشتن مهم ترین انگیزه در زندگی انسان است. اگر انسان از زمان مرگ خویش آگاه بود به کاری دست نمی زد. اگر می دانست چند سال دیگر می میرد، جفتی بر نمی گزیند و کاری را آغاز نمی کند و تنها به امور و مسایل روزانه خویش بسنده می کند. ناآگاهی از زمان مرگ و امید به زندگی است که وی را وامی دارد تا درس بخواند، کاری بزرگ را آغاز کند و یا ازدواج نماید و خانه و خانواده تشکیل دهد.

قرآن امید را عاملی مهم در حرکت و زندگی بشر بر می شمرد و بیان می کند که امید است که وی را به سوی کاری و یا عملی سوق می دهد. به عنوان نمونه بیان می کند که امید به پاسخ گویی از سوی خداوند علت و انگیزه برای دعا و طلب از او می شود. و امید به آینده برتر در این دنیا و یا آخرت است که موجب می شود تا باورها و کنش ها و واکنش های خویش را تصحیح کند و به بازسازی و اصلاح اعمال و رفتار خود بپردازد.

در این نوشتار نقش و کارکرد امید در زندگی انسان از دیدگاه قرآن و آموزه های وحیانی بررسی و گزارش می شود.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۵
امیدواری چیست؟	۶
اهمیت و ارزش امیدواری در زندگی	۶
امید در قرآن	۹
ایجاد امید با توبه و شفاعت	۱۱
آثار توبه	۱۳
شفاعت	۱۶
راه های شناخت امیدواری	۱۸
ناامیدی و زیان های آن	۲۵
راه های رسیدن به امید	۳۰
نتیجه	۳۲
فهرست منابع	۳۳

مقدمه

«امید» یک حالت روحی و روانی و برانگیزاننده انسان به کار و فعالیت است. به طور طبیعی، انگیزه بشر در کارهای اختیاری امید به نفع یا ترس از زیان است. در واقع، خوف و رجا به منزله نیروی اجرایی برای حرکت بوده، عامل مستقیم تلاش ها و رفتارهای انسانی است.

امید، که از معرفت و شناخت نسبت به مبدأ و معاد حاصل می شود، اساس همه تلاش های مفید و پرثمر انسانی و نیز منشأ اصلاح امور در جامعه و رسیدن شخص به سعادت ابدی است؛ همان گونه که ناامیدی و قطع امید نسبت به خدا و روز قیامت منشأ فسادها و تبه کاری ها و منتهی شدن کار انسان به شقاوت ابدی است. همین که انسان به آینده ای روشن امید داشته باشد، احساس نیکو و حالتی شاد به وی دست داده، باعث نشاط وی می شود و در او انگیزه کار و تلاش ایجاد شده، او را به فعالیت های صحیح زندگی وادار می کند.

راه های رسیدن به امید

از دیدگاه اسلام راه های رسیدن به امید را می توان به ۷ روش تقسیم کرد:

توکل به خدا: اولین راهکار رسیدن به امید را می توان توکل به خدا دانست. زمانی که فرد توکل به خدا داشته باشد، مشکلات و بن بست زندگی او را از پای در نیاورده و دچار یاس و ناامیدی نمی شود.

اگر از نظر مالی و یا معنوی خود را پایین تر از دیگران بداند، با توکل بر خدا تلاش و کوشش خود را ادامه می دهند و می گویند اگر خداوند به افراد موفق نعمت و برتری داده است، پس همان خداوند به ما هم برتری خواهد داد.

هدف: فردی که در زندگی خود هدفی ندارد، امید به زندگی هم ندارد. فردی که هدف و برنامه ای برای زندگی نداشته باشد، هیچ تلاشی برای رسیدن به او انجام نداده و هیچ برنامه ریزی برای آینده خود ندارد و زندگی برای او به اتمام رسیده است و دچار یاس و ناامیدی می شود.

کار و کوشش: فردی که دست از کار و کوشش بردارد، ناامیدی به سراغ او می آید. چه بسا افرادی که در رفاه زندگی و جزء اقشار پردرآمد جامعه هستند، هیچ امید نسبت به این زندگی ندارند؛ زیرا خود را برای به دست آوردن آن شی و یا خانه و ماشین به زحمت نمی اندازد و زندگی آنها به بن بست می رسد و می گوید: دیگر بهتر از این زندگی وجود ندارد و امید خود را از دست می دهند. اکثر آنهايي که دست به خودکشی می زنند، از اقشار مرفع جامعه هستند. در قرآن خداوند می فرماید «لقد خلقنا الانسان فی کبد؛ همانا انسان را در رنج و سختی آفریدیم».

قناعت: معمولاً افرادی که در زندگی خود قانع هستند، دچار ناامیدی نمی شود. قناعت به این معنی نیست که فرد به قدری قانع باشد که دست از کار و کوشش برداشته و بگوید من از زندگی

خود راضی هستم. به این معناست که اگر فردی به حداکثر نرسد ناامید نشود و قدر همانی که هست را بداند.

عدم مقایسه خود با دیگران: یکی دیگر از راه های رسیدن به امیدواری عدم مقایسه خود با دیگران از لحاظ مالی و اقتصادی است: اگر فردی مدام در پی آن باشد که اطرافیان او از لحاظ اقتصادی بالاتر از او هستند و حسادت کند، دچار یاس و ناامیدی می شود. در این طور مواقع باید بگوید «همان خدایی که به او نعمت داده به من هم می دهد و نباید دست از کار و کوشش بردارم»، در نتیجه هیچ گاه غبطه افرادی که از نظر مالی از او بالاتر است را نخورد؛ بلکه باید خوشحال باشد.

فرد باید در مسایل مالی همیشه خود را با افراد پایین تراز خودش مقایسه کند؛ اما در مسایل معنوی و علم و دانش را باید قابل قیاس با دیگران بداند و خود را به بالاترین برساند و غبطه بخورد نه حسرت.

شاکر بودن: افراد باید به داشته های خود مانند سلامتی، علم، فرزند و همسر خوب و یا توانایی و انرژی و جوانی که دارد اهمیت داده و قدر آنها را بدانند و با خود بگویند «من تمام این صفات را دارم. ولو اینکه ماشین، خانه و یا امثال اینها را ندارم» و خداوند را شاکر باشد.

استفاده از تجربیات و اندوخته های دیگران: امام علی می فرماید: «شما هیچ وقت نمی توانید همه چیز را تجربه کنید» همه چیز را همه انسانها تجربه می کنند و هر فرد به نوبه خود در جریان زندگی خود تجربه هایی را کسب می کند.

در نتیجه افراد باید از تجربه و اندوخته دیگران استفاده و بدانند که دیگران چه کارهایی را انجام داده که شکست و یا پیروز شده اند و از راهکارهای دیگران را تجربه خود قرار دهند. انسانهای موفق را الگوی خود قرار داده و انسانهای ناموفق را به عنوان الگوی ناموفق و تجربه تلخ بدانند. به دست آوردن تجربه از طریق دیگران، راه و روش زندگی را مشخص کرده و امید انسان را زیاد می کند.

نتیجه گیری

یکی از روش‌های خوب زندگی کردن داشتن «امید» است. معمولاً انسان‌های امیدوار در زندگی موفق و سربلند هستند. همیشه در آیات و روایت‌ها تأکید بسیاری برای امیدوار بودن در زندگی انسان شده است و اگر فردی امید به زندگی نداشته باشد، برنامه‌ریزی و هدفی ندارد و برای او دنیا به آخر رسیده و هیچ سعی و تلاشی برای بهتر زندگی کردن از خود نشان نمیدهد. در نتیجه این افراد دچار یاس و ناامیدی شده و گاهی اوقات دست به خودکشی می‌زنند.

فهرست منابع

- ۱- محمدتقی مصباح، اخلاق در قرآن، تحقیق و نگارش محمدحسین اسکندری، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ج ۱، ۱۳۷۶.
- ۲- الیزابت کوبلر، پایان راه (پیرامون مرگ و زندگی)، تهران، رشد، ص ۱۴۲، ۱۳۷۹.
- ۳- غلامحسین، معتمدی، انسان و مرگ (درآمدی بر مرگ شناسی)، تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۲.
- ۴- محمدبن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۲.
- ۵- نهج البلاغه، ص ۶۶۳، حکمت ۱۵۰.
- ۶- ناتانیل براندن، روان شناسی حرمت نفس، ترجمه جمال هاشمی، تهران، مترجم، ص ۱۳۷۶، ۲۴۱.
- ۷- محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۶.
- ۸- ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۶۸.
- ۹- عبدعلی جمعه حویزی، نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۲۴، ح ۱۳ و ۱۴.
- ۱۰- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، ترجمه مفردات راغب، چاپ دوم، تهران: انتشارات کتاب فروشی مرتضوی، ۱۳۶۲.
- ۱۱- دیوید روزنهان و دیگران، روان شناسی نابهنجاری آسیب شناسی روانی، ترجمه یحیی سیدمحمدی، تهران، ارسباران، ۱۳۷۹.
- ۱۲- علی اکبر هاشمی رفسنجانی و دیگران، تفسیر راهنما، ج ۸.

۱۳-آمدی، پیشین، ج ۲، ص ۳۶.

۱۴-امام خمینی، شرح حدیث جنود عقل و جهل، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی

(ره)، ۱۳۸۰، ص ۱۲۹.

۱۵-مجله حدیث زندگی، ش ۵، ص ۱۰.